

geografické členění Řecka

administrativní členění Řecka

okresy a hlavní města

MAKEDONIE ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

- historicko-geografická oblast zasahující do Řecka (52,4 %, Egejská Makedonie, Μακεδονία του Αιγαίου), Bulharska (10 %, Pirinská Makedonie); třetí část zabírá stát Severní Makedonie (38 %, Vardarská Makedonie)

- hranice: na východě řeka Nestos, na západě pohoří Pindos, na severu město Skopia, na jihu údolí Tembi

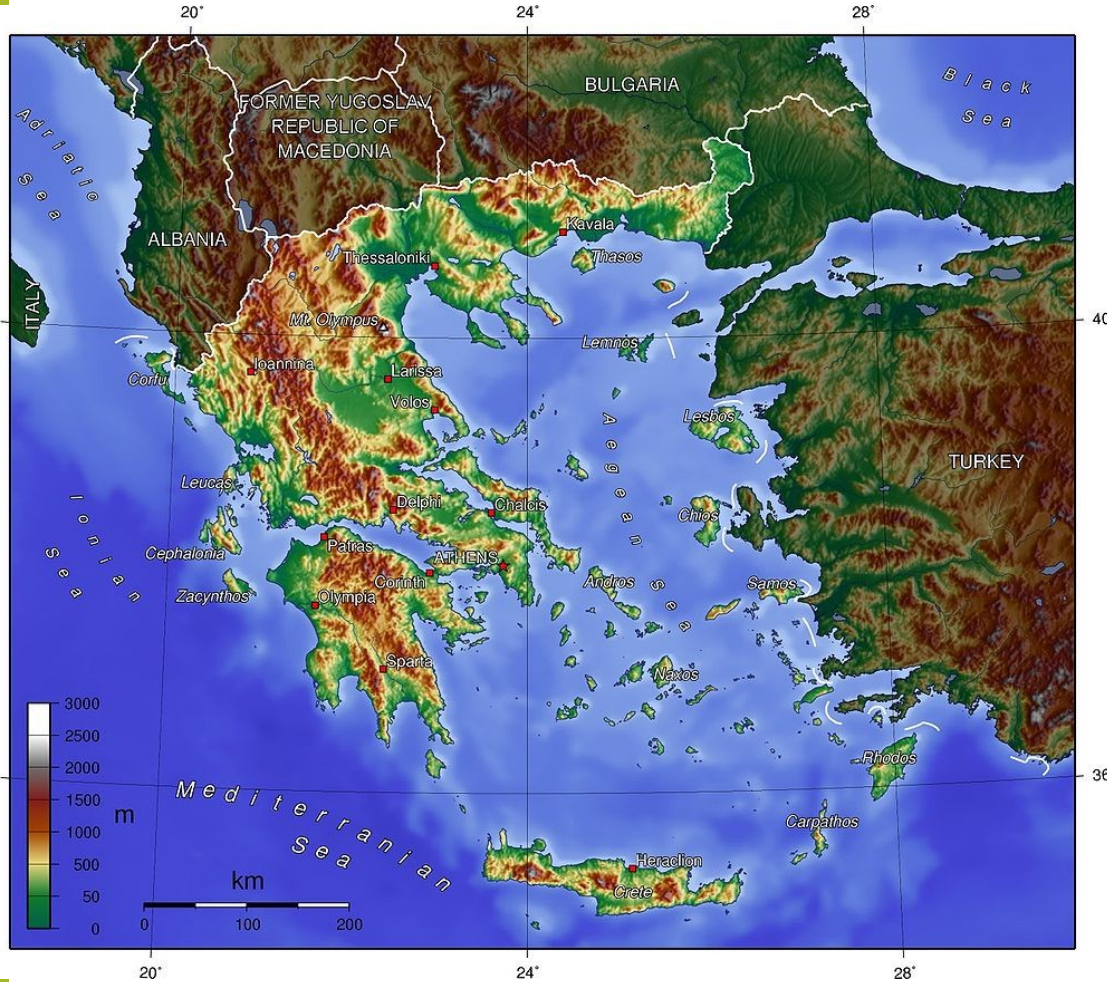

řecká Makedonie (Egejská)

• Řecká (Egejská) Makedonie

celková rozloha 34 231 km²

hl. město Thessaloniki (Soluň)

Thrácké moře, Thermajský záliv

poloostrov Chalkidiki

Svatá hora

ostrov Thasos a Amuliani

nejvyšší hora Řecka – Olymp

- největší řecká řeka (Axios-Vardar) a nejdelší řeka na řeckém území / (Aliakmonas)
- největší řecká nížina – Thessalonikis-Serron

Makedonie - historie

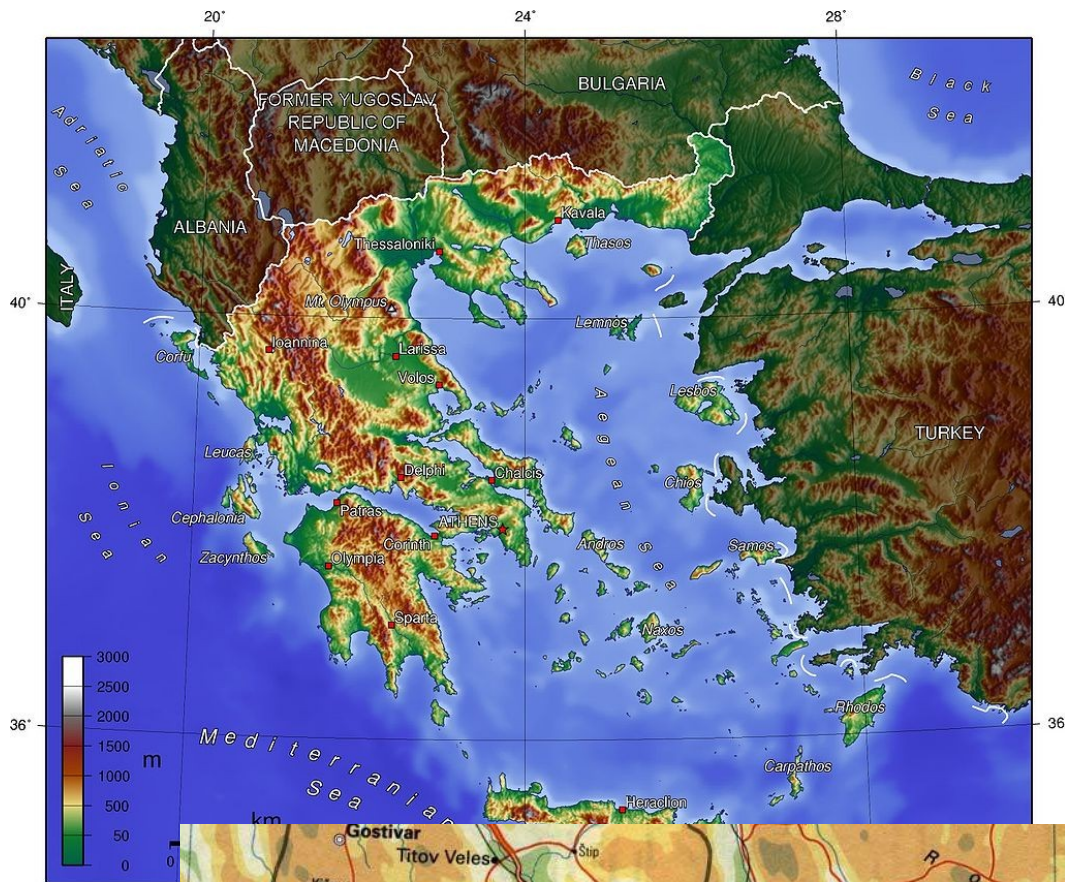
- zmiňovaná již u Hérodota (Dórové)
-
- název kmene od kořene μακ > dlouhý, vysoký
- Makedonské království, vznik na přelomu 8. a 7. st. př. n. l., rozkvět od 5. st. př. n. l.
- Filip II. Makedonský, Alexandr Veliký a výprava do Persie
- helénistické státy, Kassandros, Antigonovci
- římsko-makedonské války, bitva u Pydny
- římská provincie

Makedonie – historie

- útoky barbarů, nájezdy a usazování Slovanů
- byzantská říše
- Cyril a Metoděj
- osmanská nadvláda (1430 dobytá Soluň)
- balkánské války, Makedonie součástí řeckého státu od r. 1913

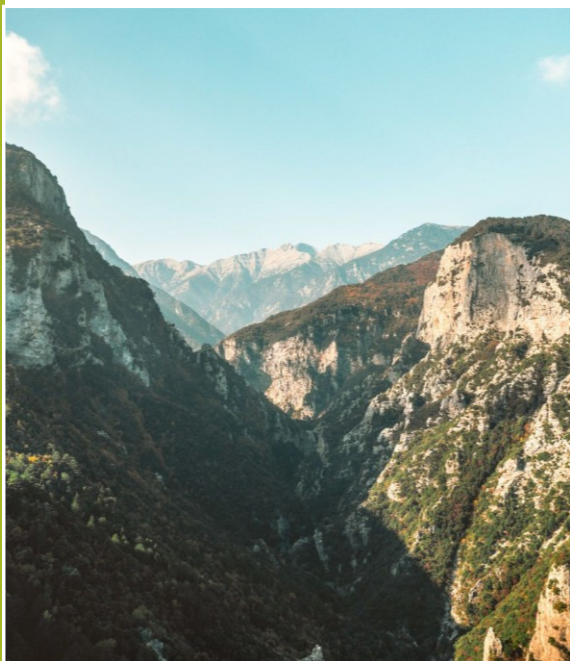

Hory a pohoří

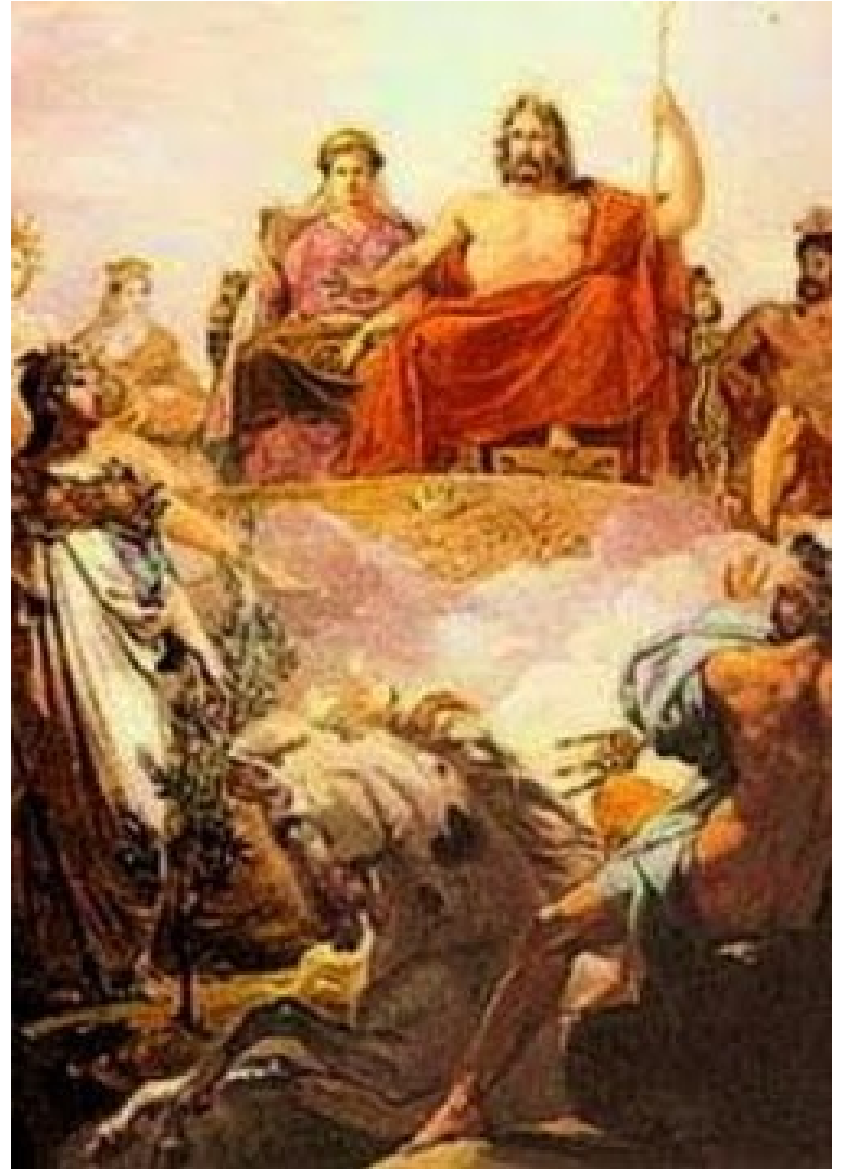
- Makedonie je z 80 % hornatá
- západní Makedonie – pohoří Pindos (vrchol Grammos, 2520 m), Olymp ad., poměrně hodně řek a přítoků (Aliakmonas)
- centrální Makedonie (ohraňčená řekami Axios a Strymonas) – pohoří obepínající úrodné nížiny, Vermio (2065 m), Chortiatis (1201 m) ad.
- východní Makedonie, opět pohoří a nížiny (Falakro 2232 m), Pangeo ad.

OLYMP
NEJVYŠŠÍ
VRCHOL ŘECKA –
MYTIKAS (2917 M)

Dišov trůn

- národní park (1. národní park v Řecku, 1938)
- NATURA 2000
- bohatá fauna a flóra, řada chráněných druhů
- řada turistických cest, dobře popsané (internet)
- horské chaty (útulny) po přenocování turistů
- značení cest a vzdáleností

το περιοδικό του βουνού

Κορφές

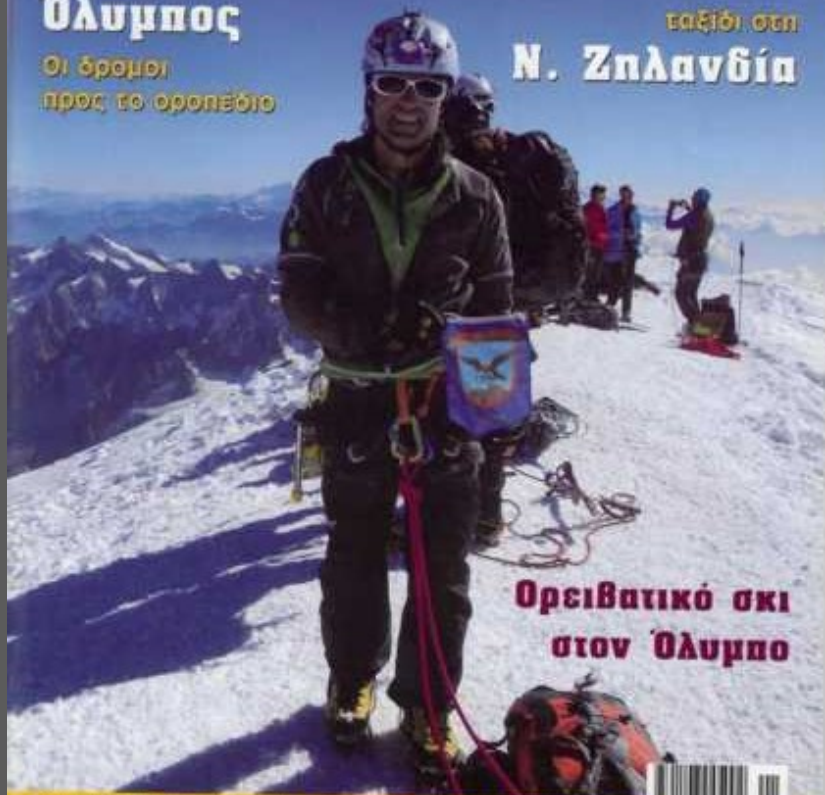
ΑΡ. ΤΕΥΧΟΣ 218 - ΕΤΟΣ 57^ο
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ '11
ΤΙΜΗ: 5 €

Όλυμπος

Οι δρόμοι
προς το οροπέδιο

ταξίδι στη

Ν. Ζηλανδία

Ορειβατικό σκι στον Όλυμπο

Βραχυμανία • Όλυμπος και canyoning • Διάσωση στη Φινλανδία • Καγιάκ στο Λαύσιο

ΠΟΤΑΜΟΙ

Οι 2 μεγαλύτεροι
ποταμοί σε μήκος
είναι:
Αλιάκμονας &
Αχελώας

Οι περισσότεροι
ποταμοί πηγάζουν
από την οροσειρά
της Πίνδου.

Axios

Αξιός

- 2. největší řeka Balkánu (Βάρδαρης, Vardar, v řečtině severní vítr), 380 km
- největší řecká řeka, 76 km na řeckém území
- šířka 50 – 600 m, hloubka až 4 m
- pramení v pohoří Skardos na hranicích Albánie a Kosova
- vlévá se do Thermajského zálivu
- společně s řekami Aliakmonas, Ludias a Gallikos vytváří mohutný systém několika delt > národní park
- podél toku lesy a nížiny
- bohatá flora a fauna (36 druhů ryb – pstruh,...

delta

Aliakmonas

Αλιάκμονας

- nejdelší řecká řeka - celá na řeckém území (322 (297) km)
- pramení v pohoří Grammos (u albánských hranic), vlévá se do Thermajského zálivu
- bohatá flóra a fauna (33 druhů ryb)

- 1950 vybudována přehrada (dříve časté záplavy)
- bohaté lesní porosty v okolí přehrady

Strymonas

Στρυμόνας

- bulh. Struma
- odděluje centrální a východní Makedonii
- délka 392 km, 118 km na řeckém území
- pramení v bulharském pohoří Vitosa
- protéká jezerem Kerkini
- vlévá se do zálivu Orfanu (Egejské moře)

- řada druhů ryb (kapr, úhoři,...), oblast, kde se vlévá do moře, je vzácným hydrobiotopem

velká biodiverzita, ale také znečištění vod (velké množství továren podél břehů řeky)

buvol domácí
(jezero Kerkini)

ΕΘΝΟΣ

<https://serraikanea.gr/koinonia/142859-serres-apithana-oikosystemata-konta-sti-limni-kerkini-vinteo.html>

Makedonie největší jezera

- Malá a Velká Prespa
- Kerkini
- Volvi

Malá a Velká Prespa (Prespanská jezera)

- V. Prespa: Řecko, Albánie a Severní Makedonie, 285 km², hloubka max. 54 m
- M. Prespa: Řecko a kousek v Albánii, 47 km², max. hloubka 8 m
- ve výšce asi 853 m nad mořem
- obklopené vysokými horami (až 2000m)
- Na základě dohody vlád tří států vznikl Přírodní park Prespa (přehraniční chráněná oblast, od r. 2000)
- Krásná krajina, vzácné ptactvo, tradiční vesnice, byzantské památky
- Velké množství druhů zvířat i rostlin na malém území

Salmo peristericus (pstruh prespanský, endemický druh)

Betula pendula (bříza bělokorá)

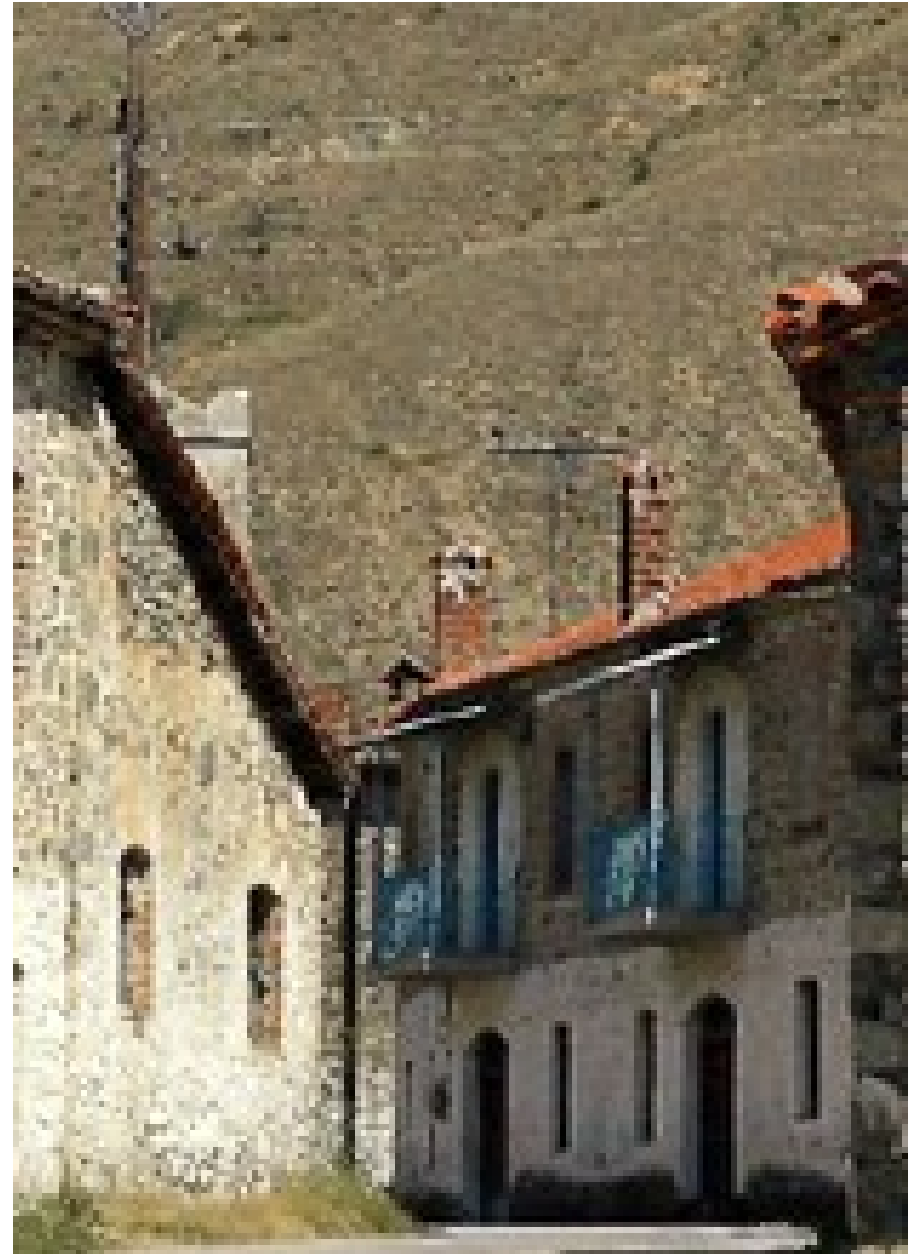

Centaurea prespansana (chrpa prespanská, endemický druh)

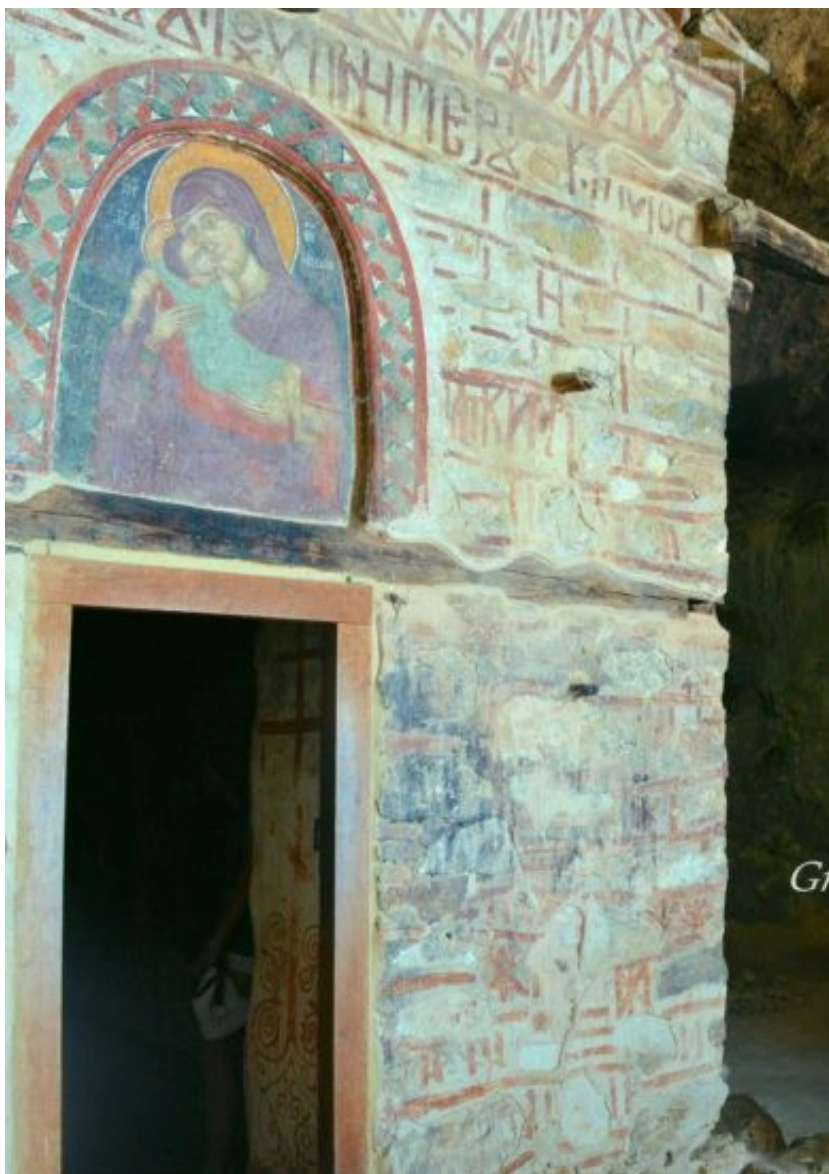
Pelecanus crispus (pelikán kadeřavý)

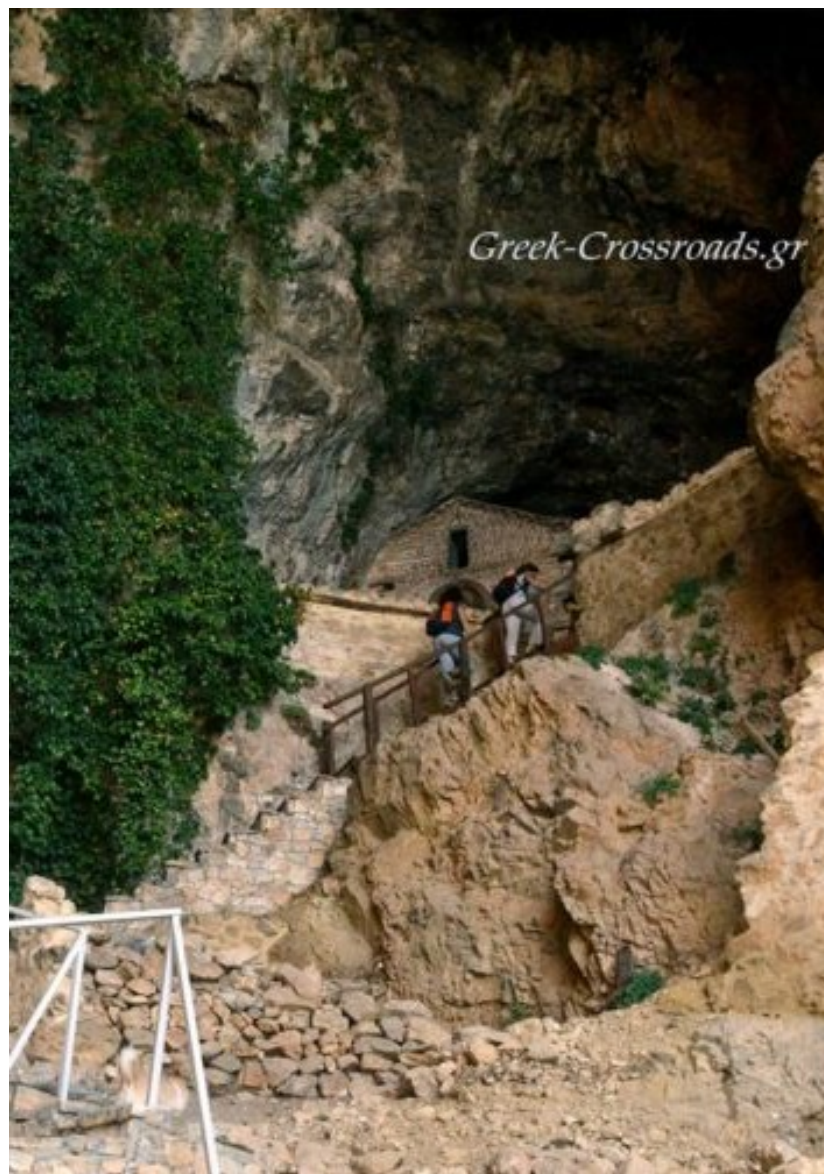

Tradiční architektura, Agios Germanos

Chrám patřící k „asketeriu“, fresky z 15. st.

„Asketerion“ Panny Marie zasvěcené sv. Petrovi
14. – 15. st., Velká Prespa, přístupné jen lodkou

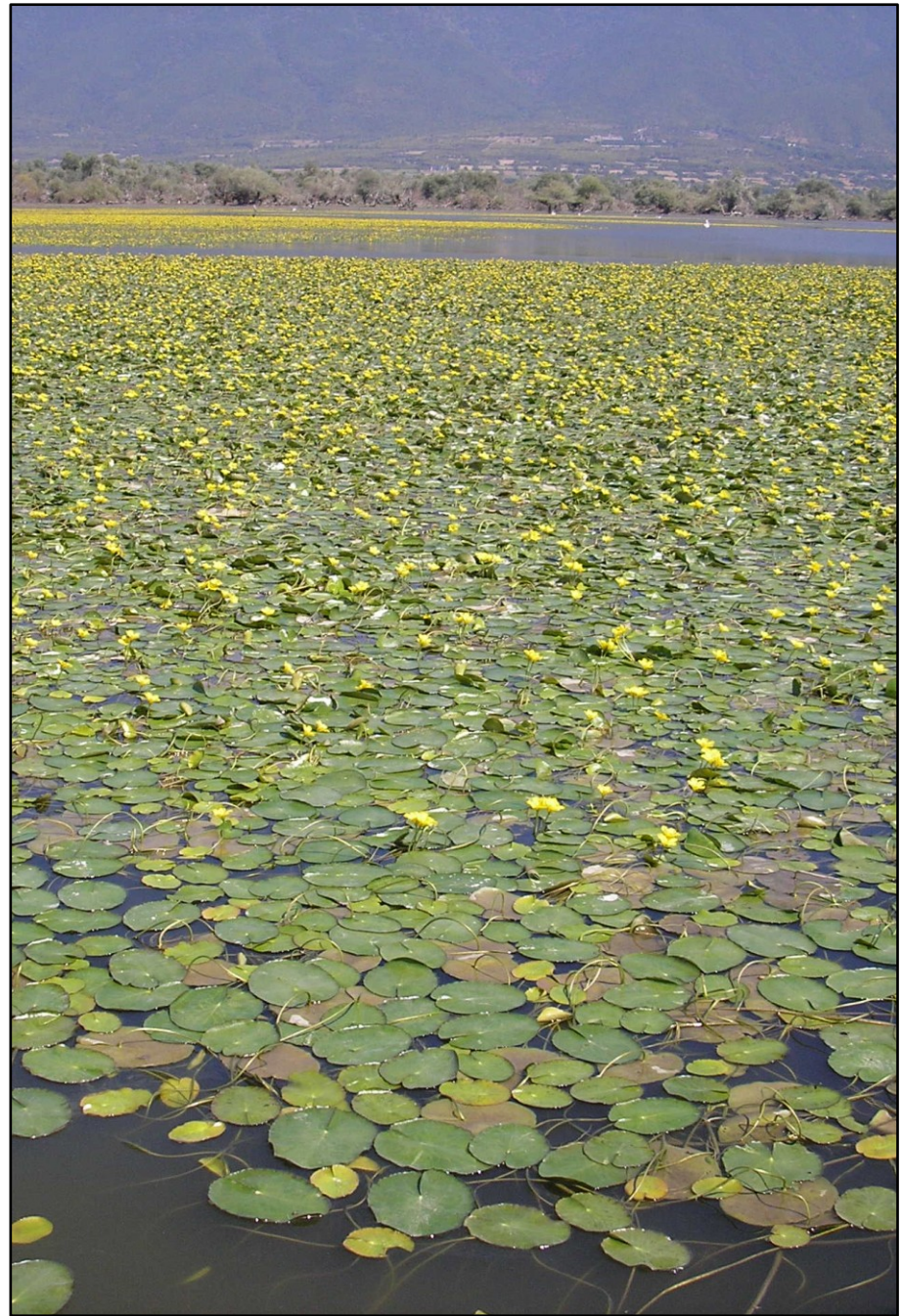

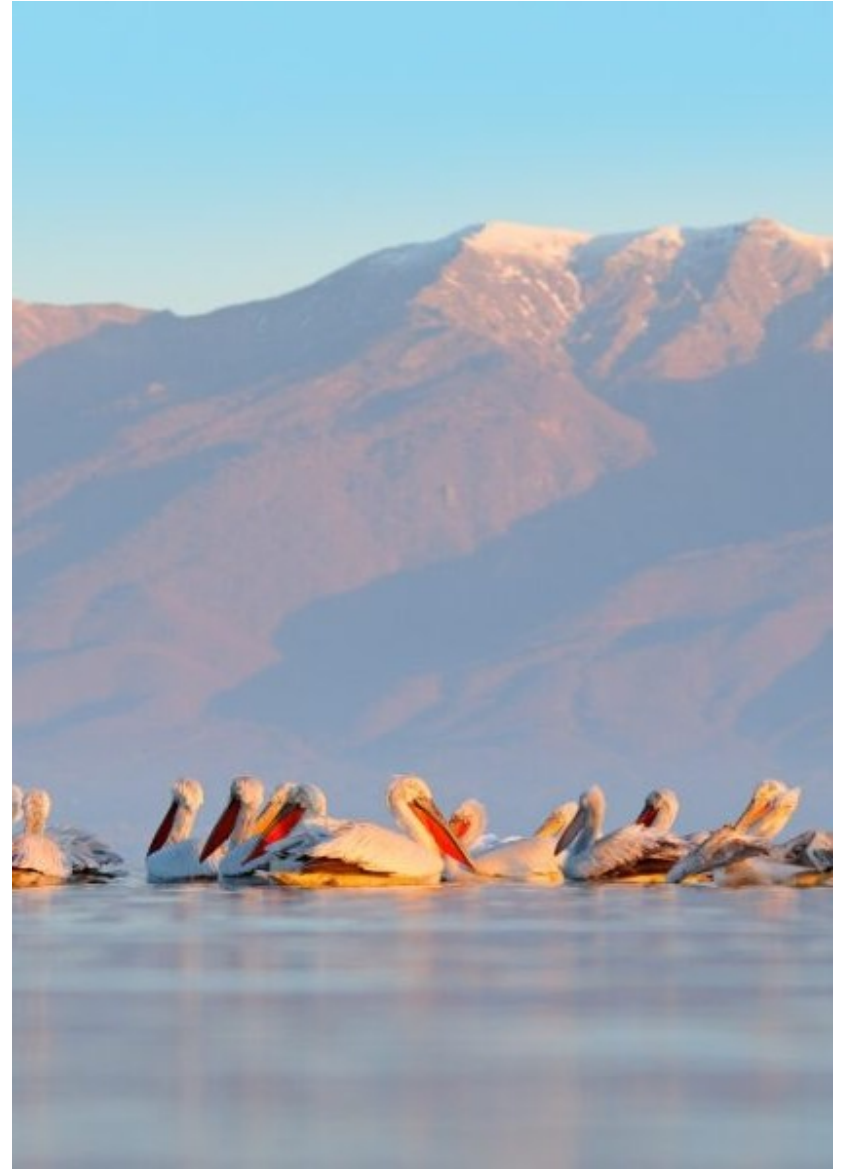
jezero Kerkini λίμνη Κερκίνη

- 85 km od Soluně, 35 od Serres
- uměle vytvořené r. 1932 n řece Strymonas
- „ramsarský“ mokřad (zabránění záplavám, zavlažování)
- v oblasti jezera sídlí 300 druhů ptáků, z toho 50 je na červeném seznamu Řecka
- nejvyšší počet buvolů v Řecku (asi 4000), Národní park Kerkini
- celkově vzácná biodiverzita

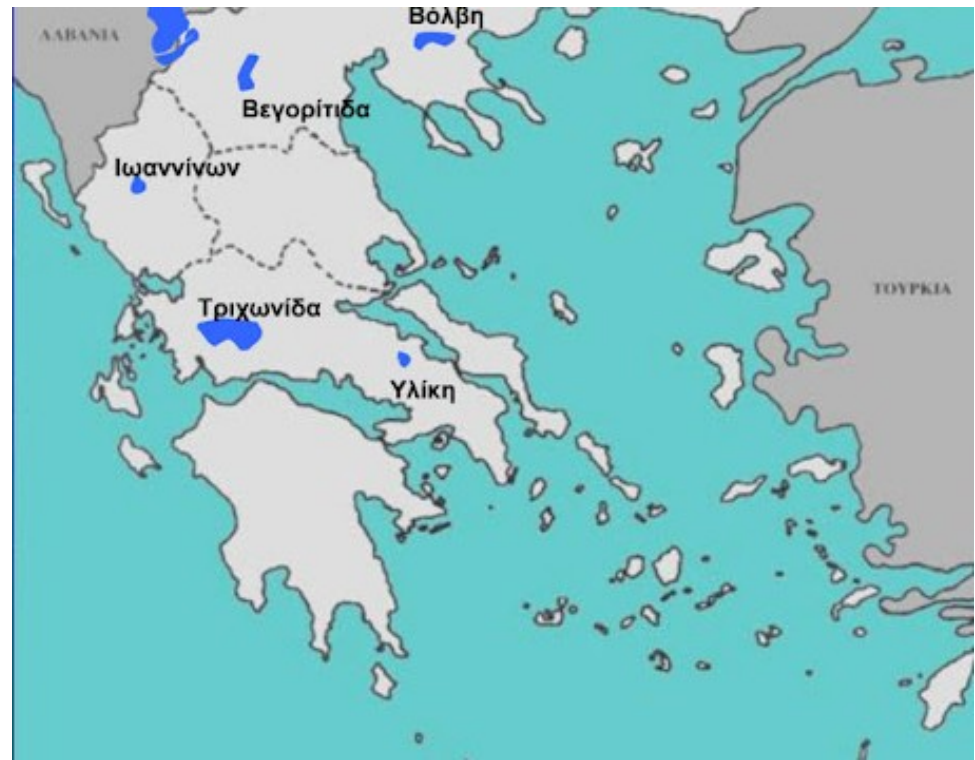
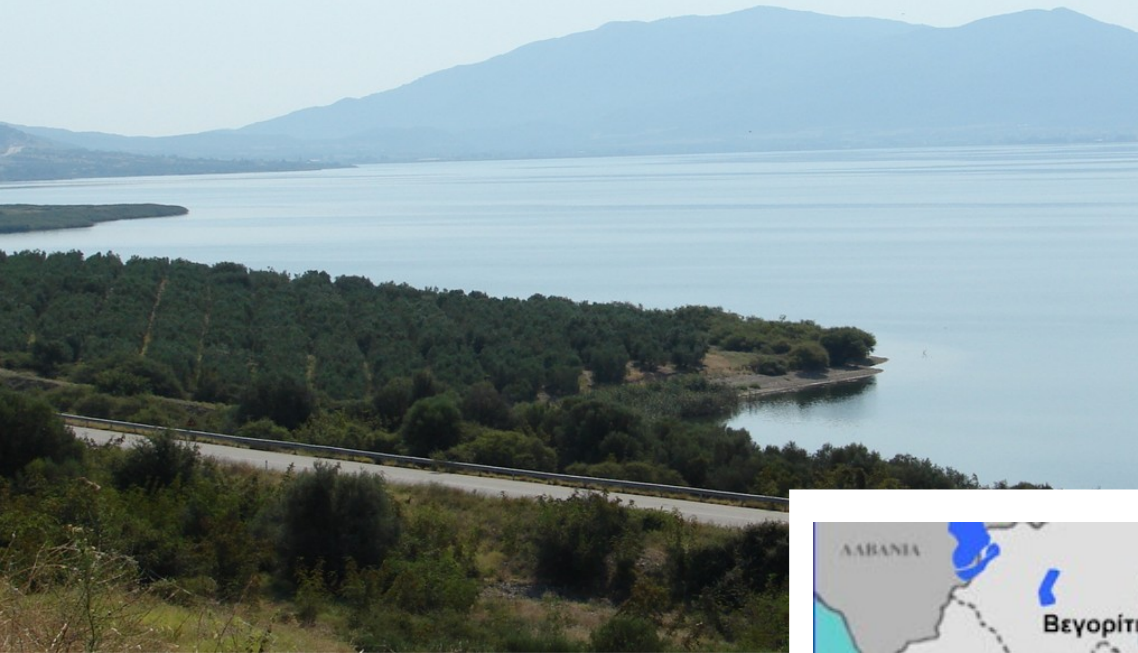

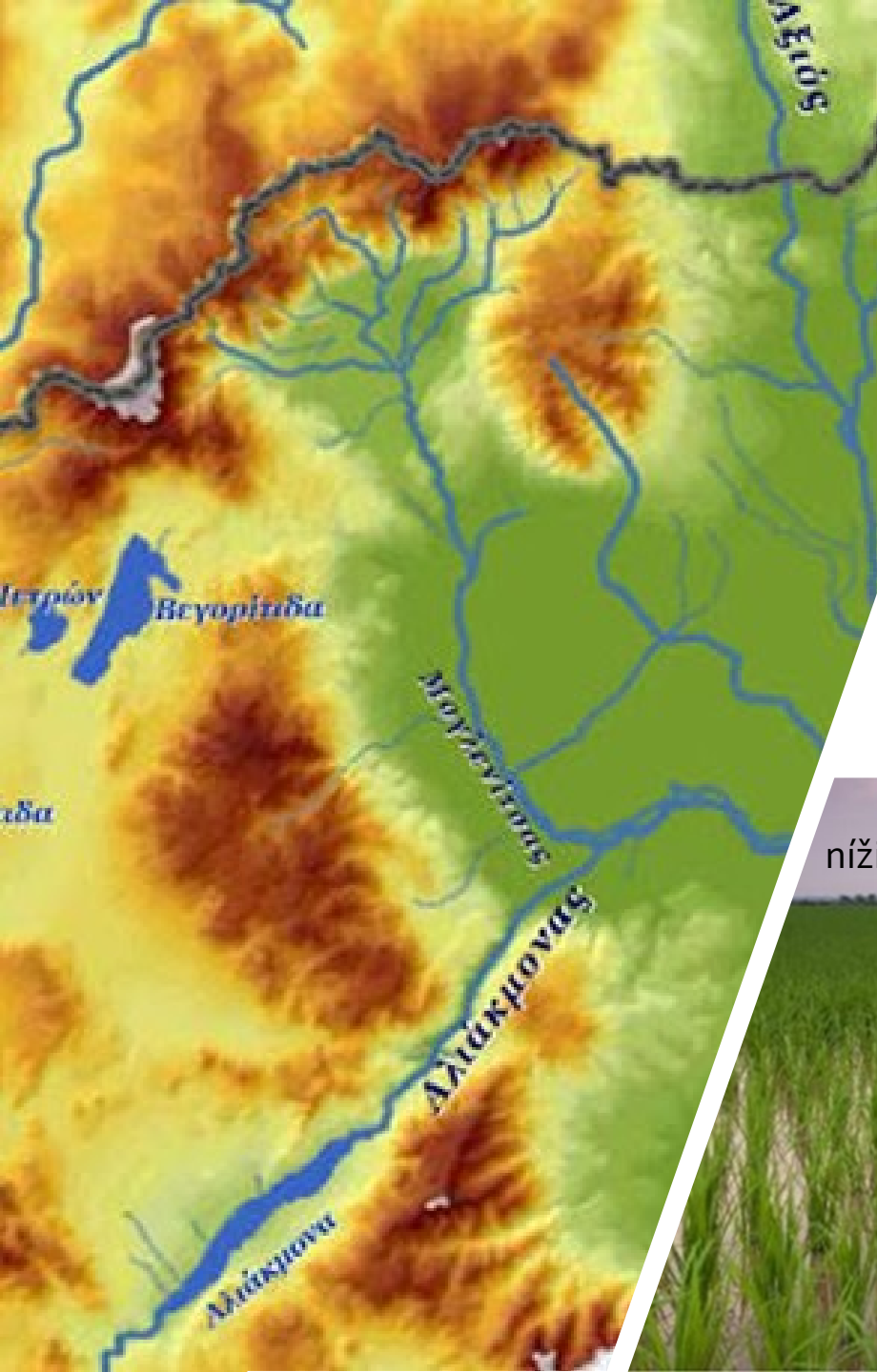
jezero Volvi

λίμνη Βόλβη

- druhé největší řecké jezero, rozloha 70, 8 km²
- 35 km východně od Soluně
- chráněná oblast (společně s vedlejším jezerem Koronia), asi 250 druhů ptáků, vzácná fauna a flora
- zákaz rybolovu

nížina Thessaloniki-Jannitsa

ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Thessaloniki/Soluň

Θεσσαλονίκη

https://www.youtube.com/watch?v=W8bmxV6SoFM&ab_channel=bensedin

Thessaloniki

- druhé největší město a přístav Řecka
- hlavní hospodářské, obchodní a kulturní centrum severního Řecka – od starověku (strategická poloha, město chráněno horami, blízkost velké nížiny, velký přístav...)
- hlavní město kraje Centrální Makedonie
- rozloha 19 307 km²
- Přes 800 000 obyvatel
- v Thermajském zálivu, naproti Olympu
- jihovýchodně hora Chortiatis (obr.) – zdroj vody, přírodní ochrana
- na východě les Seich chu (Chortiatis)

Chortiatis

Historie – starověk

založena r. 315/316 př. N. l. Kassandrem, švagrem Alexandra Velikého

vznikla spojením řady menších obcí

název podle manželky Kassandra, dcery Filipa II., jejíž matka pocházela z Thessálie (Thessaloniké byla po smrti Alexandra zavražděna)

stala se záhy významným centrem (palác makedonských vládců, ochrana olympských bohů)

168 př. n. l. bitva u Pydny, konec makedonského království > nadvláda Římanů

Kázání apoštola Pavla r. 50 n. l. – počátky šíření křesťanství

ve 3. st. n. l. si císař Galerius volí jako své sídlo Soluň > výstavba významných správních budov

rozkvět města – via Egnatia

Obr. 1: rotunda, obr. 2 pozůstatky Galeriova paláce v centru Soluně

Egnatia kdysi

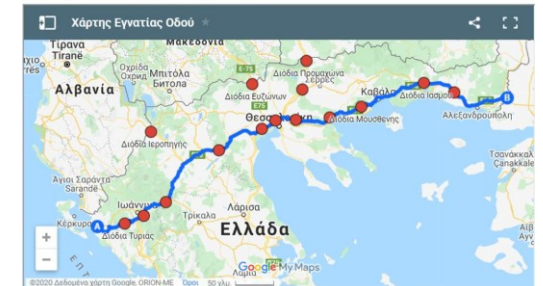
Via Egnatia

Egnatia dnes

Χάρτης διοδίων Εγνατίας Οδού

pohled na město z byzantských hradeb

Historie – byzantské období

- 4. st. n. l. rozdělení římské říše na východní a západní
- převládnutí křesťanství nad pohanstvím (edikt milánský 313, Theodosius kon. 4. st.)
- Soluň sídlem císaře Theodosia, posílení opevnění, vraždy v hipodromu
- zejména od 6. st. intenzivní nájezdy barbarů (Avaři, Slovani)
- Usazení Slovanů
- Rozkvět obchodu, kultury, významné centrum byzantské říše
- 853 císař Michail III. Vysílá Cyrila (Konstantin) a Metoděje na Moravu
- 924 dobývají město z moře Saracéni, velké plenění a ničení města, část obyvatel odvečena do otroctví, město se však vzpamatovalo a dále vzkvétá
- Od 9. st. boje s Bulhary, Soluň je důležitým opěrným bodem říše
- 1014 bulharské území součástí byzantské říše, která sahá až k Dunaji
- 1185 dobytí Soluně Normany, po roce Normané u Amfipole poraženi a vytlačeni z oblasti
- 1204 dobytí Konstantinopole křižáky, vznik Soluňského království (Bonifác z Montferratu), Palaiologovci
- Velký kulturní rozkvět ve 14. st.
- 1430 město dobyto osmanskými Turky (Murat II.) > období turkocracie (turecké nadvlády)

pol. 19. st., minarety v Soluni

Historie období turkocracie

- řada křesťanských chrámů přeměněna na mešity (islamizace)
- usazování muslimského i židovského obyvatelstva (sefardští Židé), ofic. sčítání lidu r. 1519: 29 220 (17 715 Židé, 6 875 muslimové, 6 635 křesťané, samostatné fungování jednotlivých komunit – soudy apod.
- 18. st. sílí a bohatne střední třída, vznikají nové školy a spolky, první známky „národního probuzení“, více kontaktů s Evropou

- železniční spojení s Konstantinopolí a Evropou, r. 1800 první tramvaje (tažení koňmi, od r. 1907 elektrické)
- r. 1912 vstupuje do Soluně řecké vojsko, r. 1913 se Soluň (Makedonie) stává oficiálně součástí řeckého státu

Galeriův oblouk, první tramvaje

Novodobá historie

- březen 1913 zavraždění krále Jiřího I. v Soluni
- 1. sv. v. – balkánská fronta, „národní rozkol“ (král Konstantin x Eleftherios Venizelos)
- 1917 katastrofální požár města, nová výstavba města
- 1922 maloasijská katastrofa, 1923 – 24 výměna obyvatelstva > usazování uprchlíků z Malé Asie, Pontu a východní Thrákie, odchod muslimského obyvatelstva
- r. 1928: tvořili uprchlíci 47,8 obyvatelstva Soluně > vznik nových čtvrtí (Kalamaria, ...)
- 1925 založení univerzity (od r. 1954 Aristotelova univerzita v Soluni, dnes největší řecká univerzita)
- 9. 4. 1941 město obsazeno německými vojsky
- většina židovského obyvatelstva města (46 000) umírá v Osvětimi a dalších koncentračních táborech
- 8. října 1944 osvobození města
- 1978 zemětřesení
- 1997 se Soluň stává evropským hlavním městem kultury

Obsazení města nacistickými vojsky

1923, uprchlíci v oblasti Kalamaria

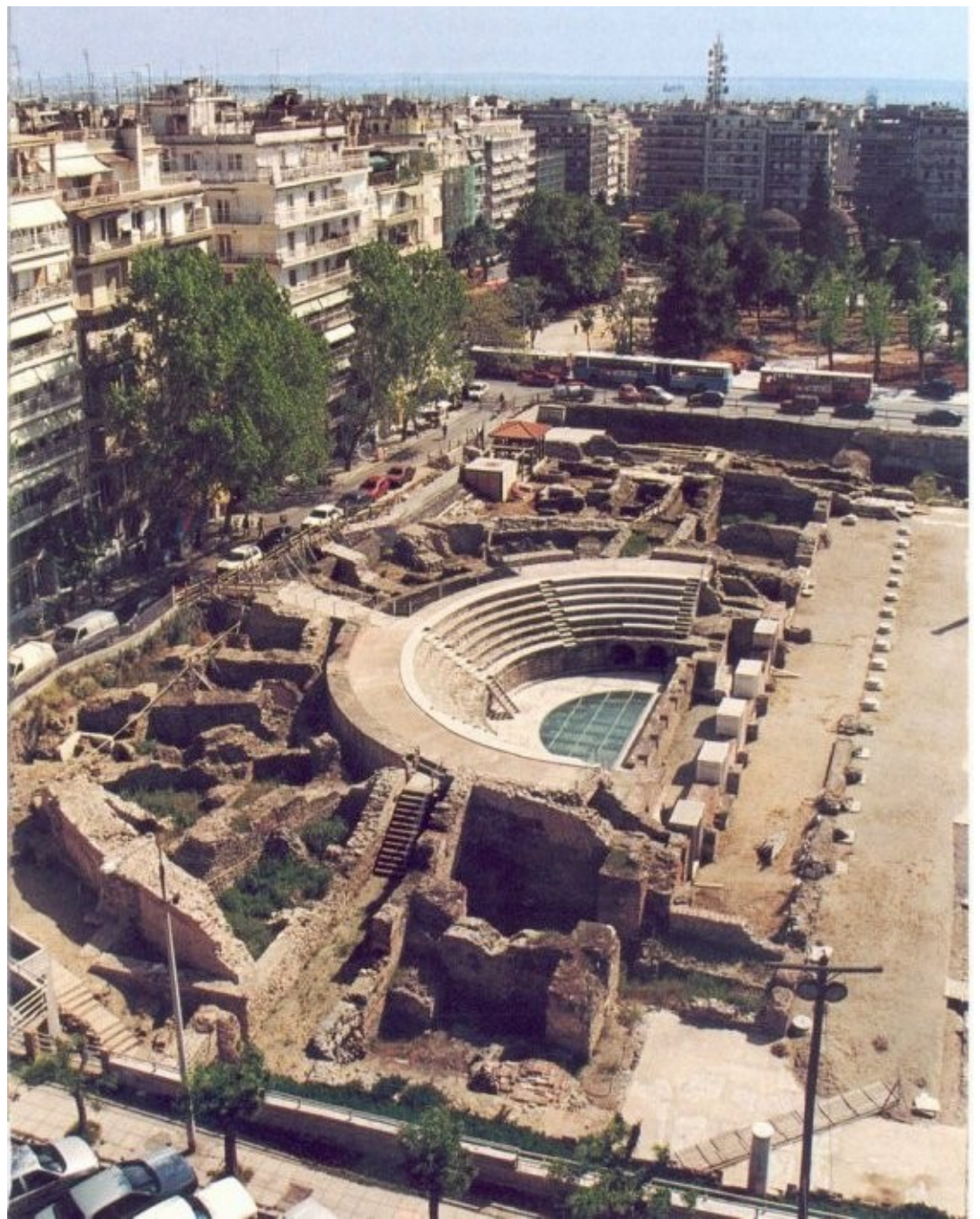

Antické památky

Římská agora od 2. st. n. l. do
pol. 4. st.

Správní, hospodářské, obchodní
a kulturní centrum města

obr.: **odeion** z 2. st. (přestavby
ve 3. a 4. st. – používáno jako
divadlo)

Římská agora

- **cryptoporticus** – krytá stoa, původně obchody (několik poschodí), dnes prostor pro výstavy
- na agoře se nachází i menší muzeum

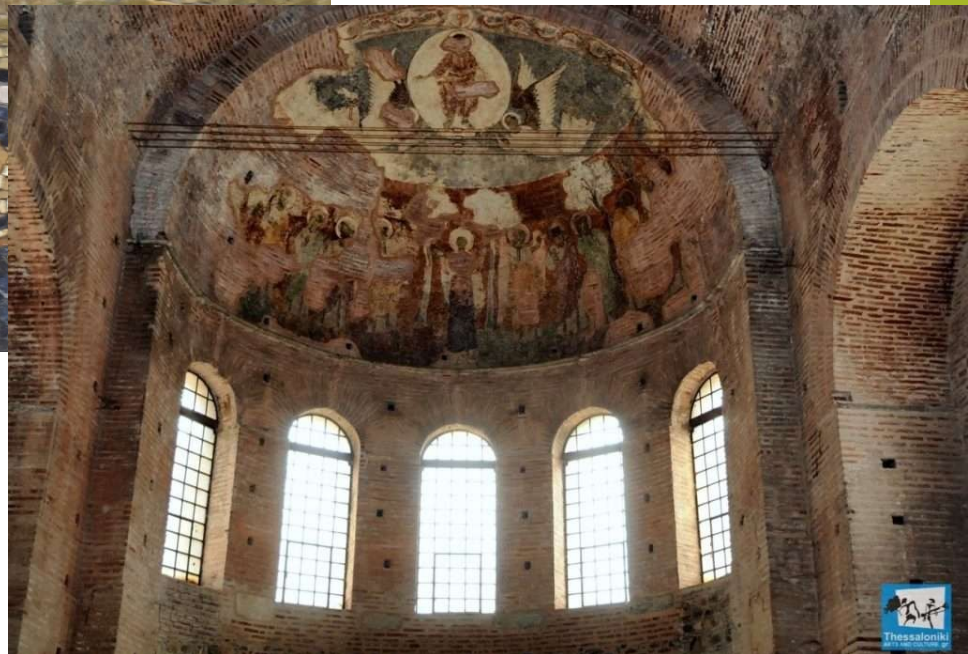

Rotunda (Ροτόντα)

- za název (pozdější) vděčí svému tvaru
- postavena asi kolem r. 306, chrám Dia či Kabeira nebo Galeriovo mauzoleum
- průměr 24,50 m, výška asi 29 m
- v raně křesťanském období se stává křesťanským chrámem (východní výklenek protažen do krytého prostoru s apsidou – oltář
- od r. 1590 sloužila jako mešita
- od r. 1912 opět t kostel – sv. Jiřího, dnes muzeum
- zapsaná na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví

Dochované mozaiky z raně křesťanského období

<https://www.thessalonikiguide.gr/istoria/>

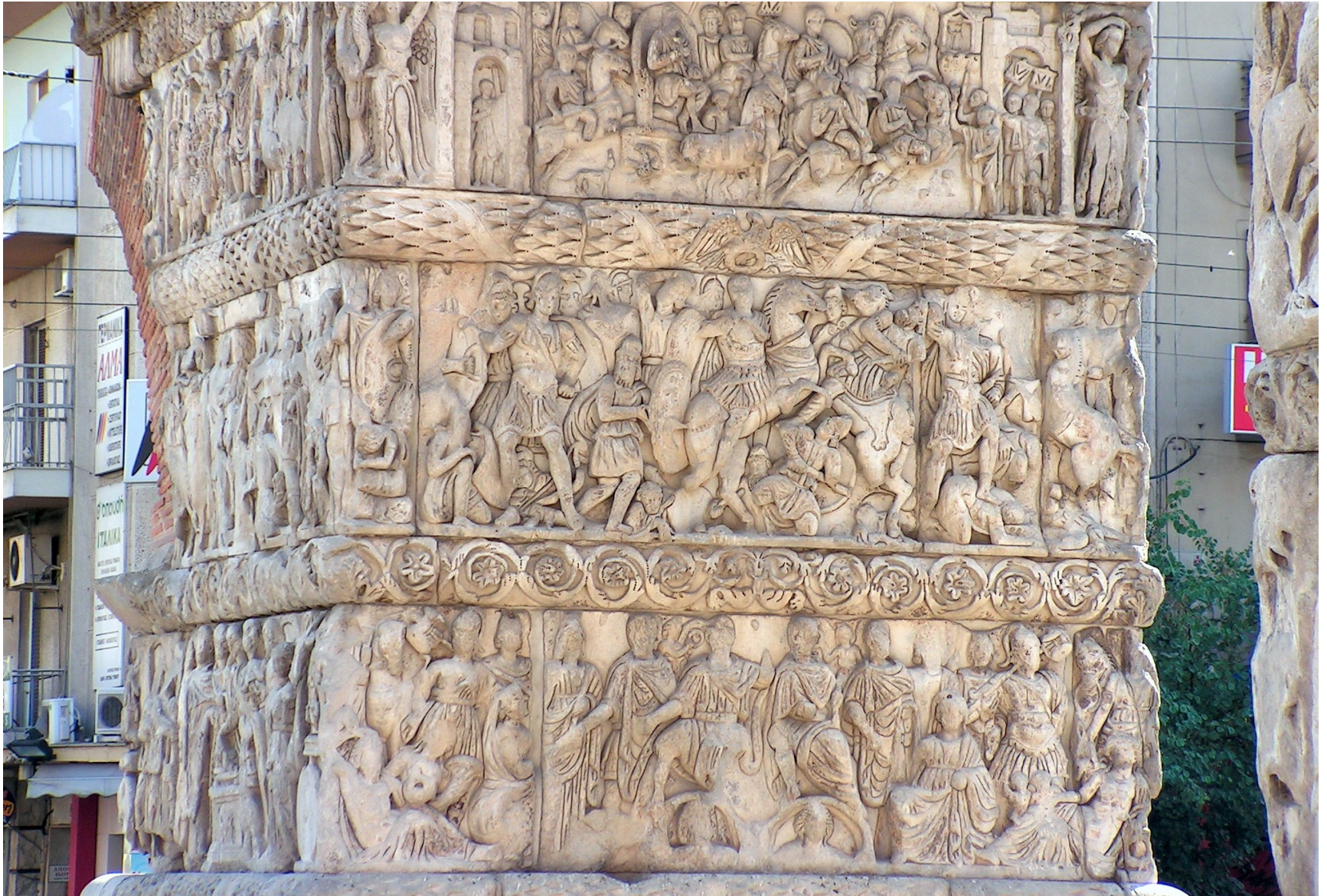

Galeriův oblouk

- 305 n. l.
- oslava vítězství císaře Galeria nad Peršany

Galeriův oblouk

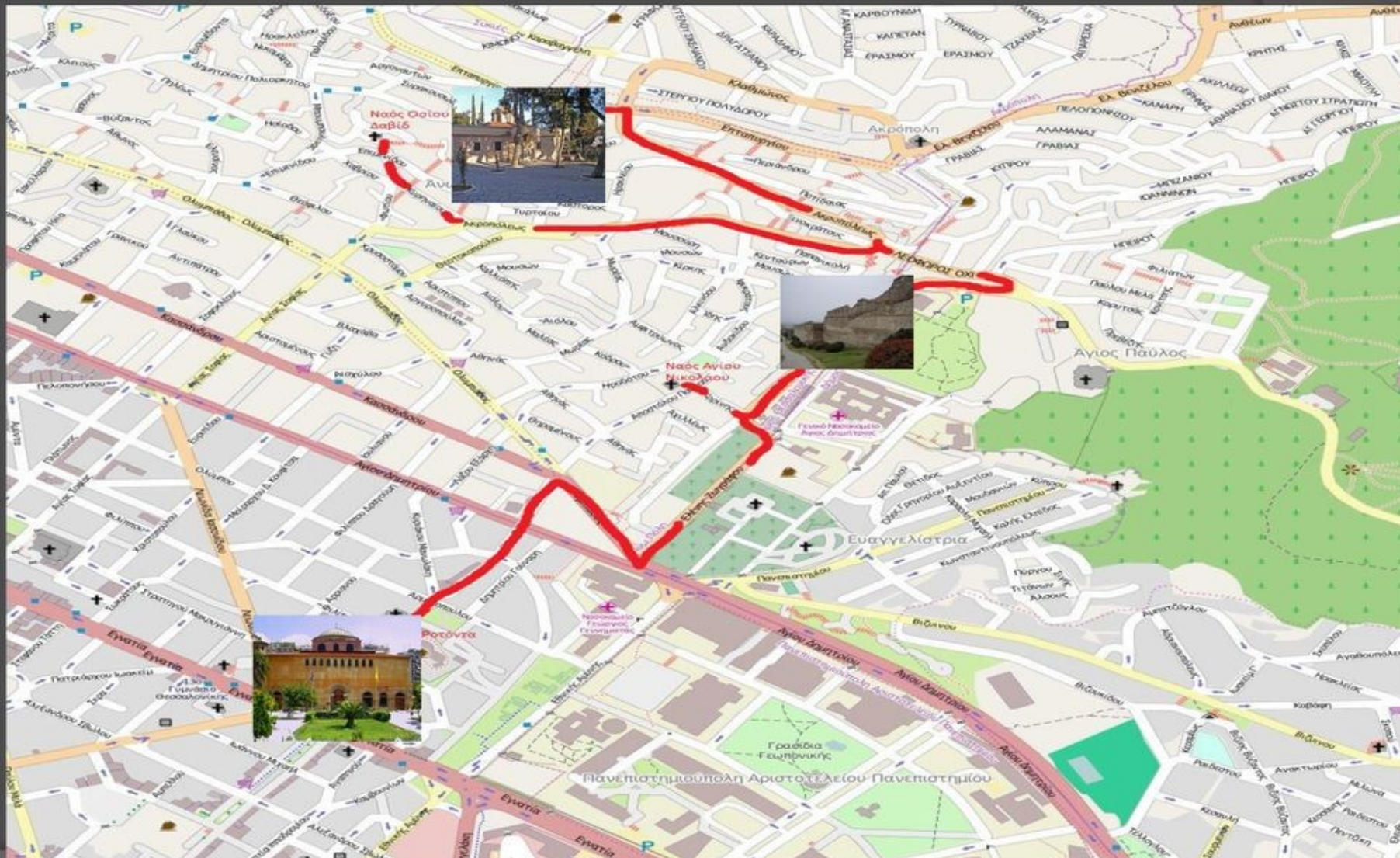

Oktagon

- poč. 4. st. N. l.
- zničen zemětřesením v 7. st.
- audienční síň či trůnní sál
- později křesťanský chrám

Χάρτης Βυζαντινών μνημείων

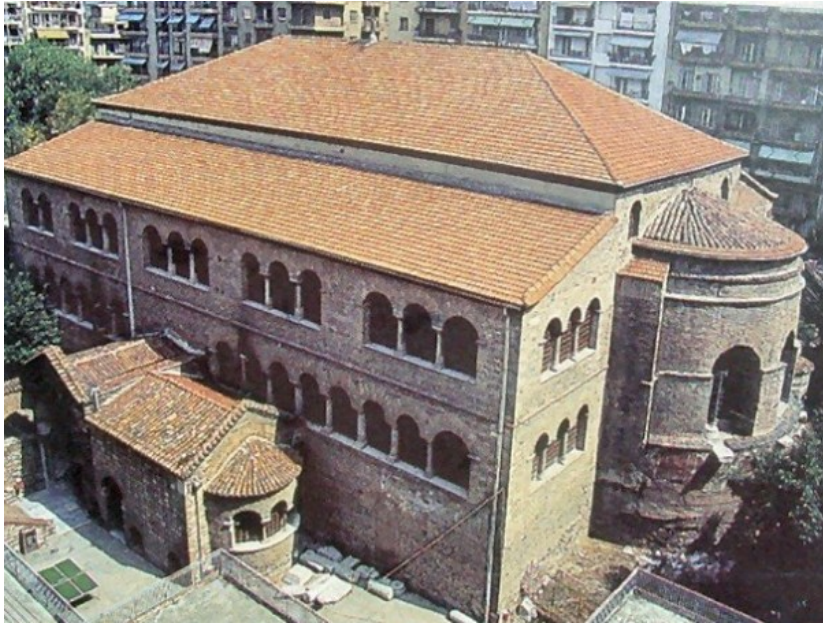

Byzantské památky

Achiropiitos

- křesťanský chrám z 5. st.
- zasvěcen Bohorodičce (Θεοτόκος)
- název podle ikony Bohorodičky, která nebyla nakreslena lidskou rukou a měla se nacházet v chrámu
- pětilodní bazilika
- v době turkokracie mešita

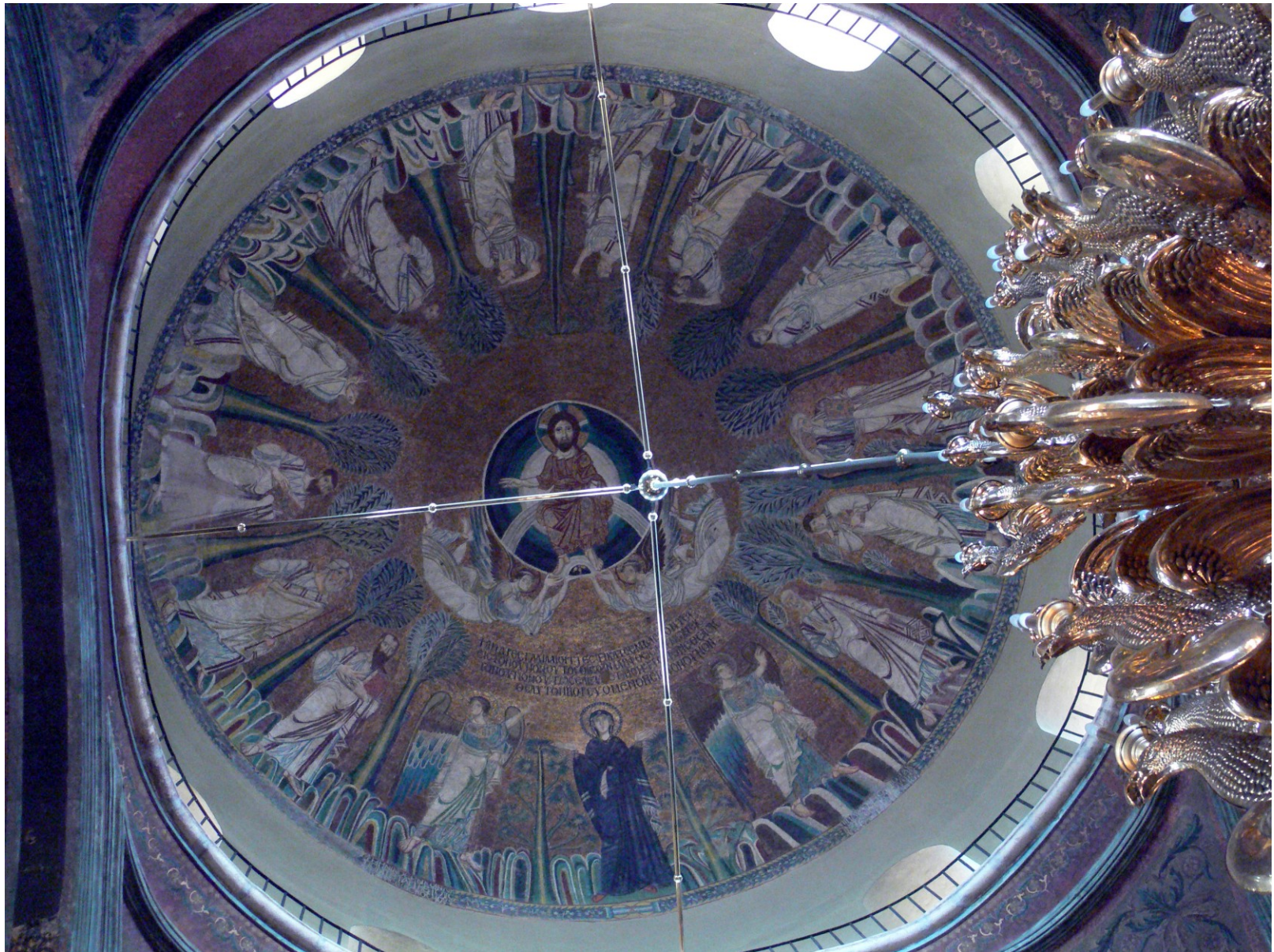

Αγία Σοφία chrám Boží moudrosti

- katedrální chrám města Thessaloniki
- raně křesťanské období – 7. st.
- bazilika s kupolí
- období turkokracie mešita

mozaika Nanebevstoupení Krista,
kupole chrámu, 7. st.

Eptapyrgio („sedmivěží“)

- byzantská pevnost a hradby na akropoli města
- od 19. st. věznice (nazývána Yedi Kule - Γεντί Κουλέ)
- čtvrť Ano Poli

Yedi Kule, letecký pohled

- **Byzantské hradby**

- dnes délka 4 m, dříve 8, výška původně 10 – 12 m
- na jihozápadě vedly k moři, tato část nedochována
- na severovýchodě vedou k pevnosti Eptapyrgio
- /

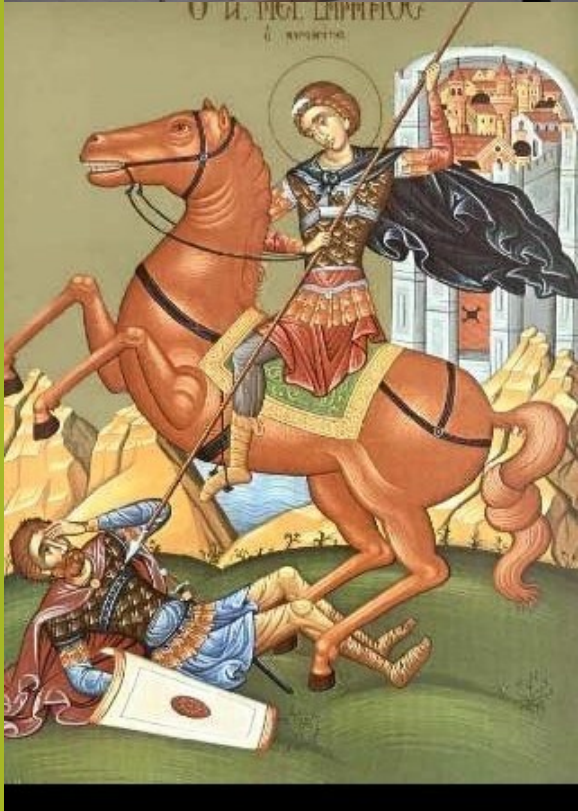
- „přímořské hradby“ chránící město před útokem z moře
- později zbourány – otevření města k přístavu
- pohled od Bílé věže
- starší fotografie asi z r. 1864

Svatý Demetrios – patron města

- významný představitel soluňské křesťanské komunity z doby posledního pronásledování křesťanů za císaře Diokleciána (284 – 305)
- zřejmě r. 306 popraven na příkaz císaře Galeria
- Časté útoky na město, záchrana přičítána často Demetriovi, např. záchrana města před Bulhary r. 1207
- metropolitní kostel Sv. Demetria v centru Soluně
- pětিলodní bazilika s bohatou mozaikovou výzdobou
- první, menší, bazilika již v 5. st., pětिलodní v 7. st.
- velký požár r. 1917 – téměř úplná katastrofa, znovu vystavěn

Mozaika z 5. st. Z chrámu sv. Demetria, sv. Demetrios uprostřed

Osmanské památky

- většina křesťanských chrámů změněna na mešity
- výstavba nových mešit, náboženských škol, krytých tržišť a lázní, kašen se sochařskou výzdobou
- město získává „východní ráz“ a po příchodu sefardských židů se stává „kosmopolitním“ městem

Minarety v Soluni, polovina 19. st.

Bezesteni

Μπεζεστένι

- z tur. (arab.) původně trh s látkami
- postaveno v 50. letech 15. st. Za Mehmeda II.
- stavba odpovídající osmanské architektuře té doby, podobná např. v Serres i jinde na Balkáně
- bezesteni - významné budovy v tureckých městech, obchodní centra, kontrola zboží, prodej drahého sortimentu

Alatza Imaret, mešita z 15. st.

Bey hamam, lázně postavené r. 1444 (Λουτρό Παράδεισος), největší tur. lázně v Řecku

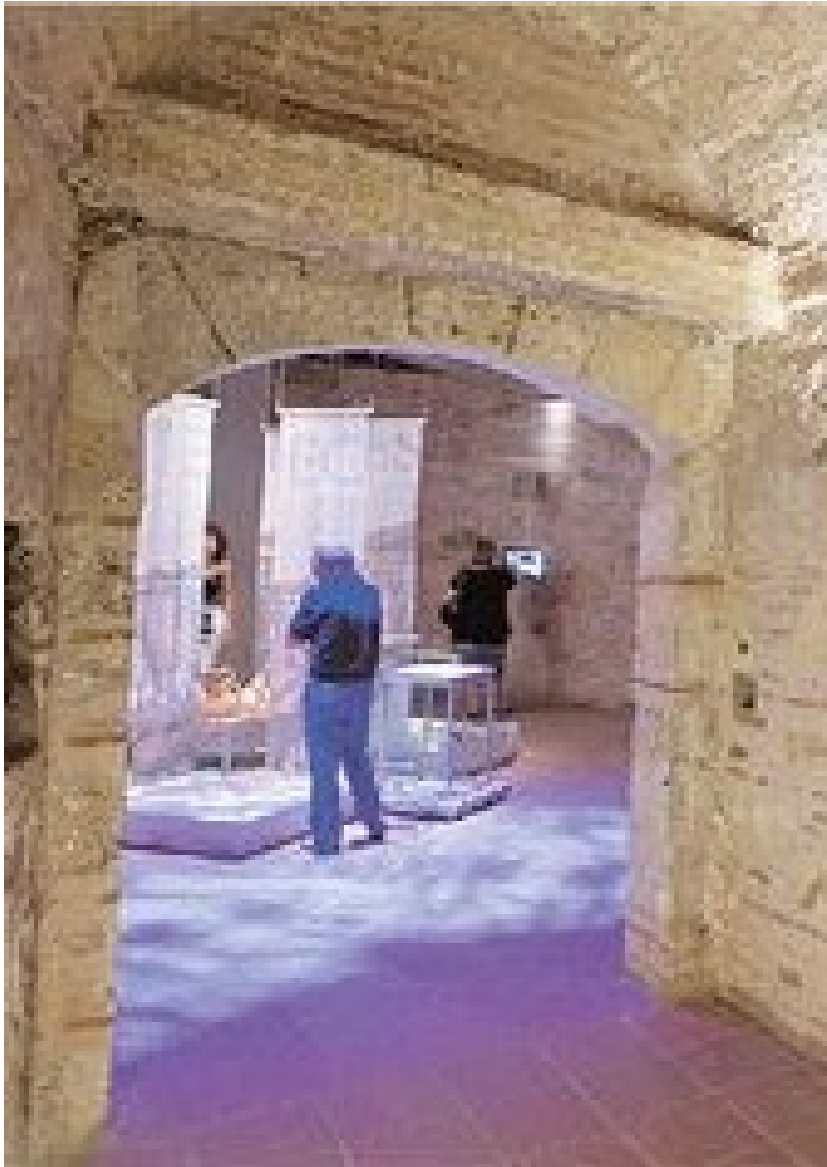

Bílá věž Πύργος

Λευκός

- postavena v 15. st. po dobytí Soluně Turky (1430)
- výška 33, 90 m, průměr 70 m, přízemí + 6 pater
- představovala nejjižnější část východní části hradeb města, v tomto místě se východní hradba setkávala s „mořskou“
- různé názvy, např. v 16. st. „Lví věž“ nebo „Věž lva“, v 19. st. „Věž janičárů“ nebo „Krvavá věž“ (Kanli Kule)
- název Bílá věž po r. 1883 (Beyaz Kule), kdy byla vymalována na bílo (někt. Prameny uvádí až po r. 1912)
- 1911 zbořena východní část hradeb a „mořská“ hradba > samostatná věž
- po r. 1912 různé funkce, od r. 1983 patří Ministerstvu kultury, dnes muzeum

Moderní Soluň

Aristotelovo náměstí

vybudováno po požáru r. 1917, franc. Architekt Ernest Hébrard

Πλατεία Αριστοτέλους

Hotel Electra Palace, Aristotelovno náměstí

ξενοδοχείο Ηλέκτρα Παλάς

Aristotelova univerzita v Soluni

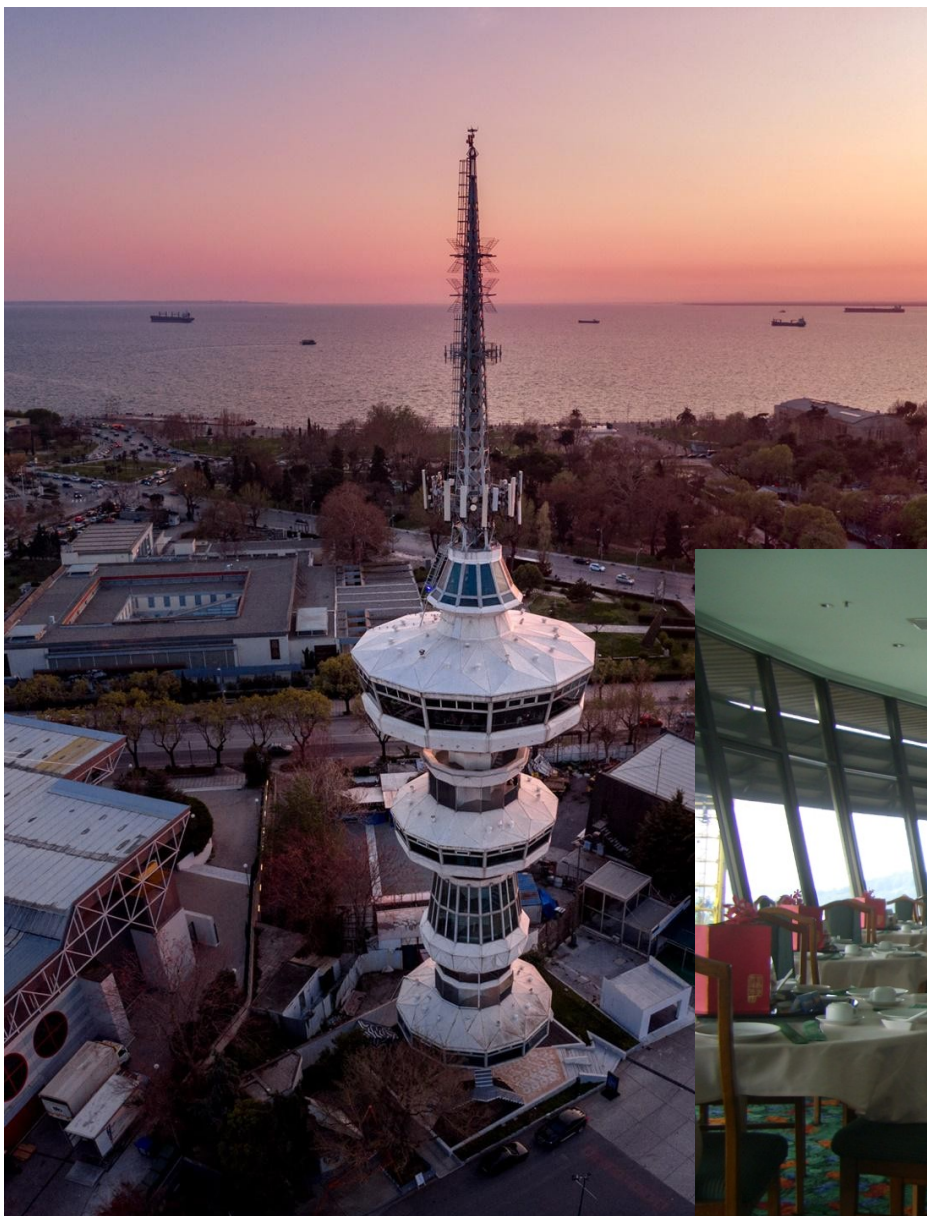
- založena r. 1925 jako druhá řecká univerzita
- v současnosti největší řecká univerzita
- The Times Higher Education 2021, místo 601 – 800 (stejně jako MU)
- rozsáhlý Univerzitní kampus v centru Soluně

Filozofická fakulta

Univerzitní kampus (πανεπιστημιούπολη) Aristotelovy univerzity v Soluni

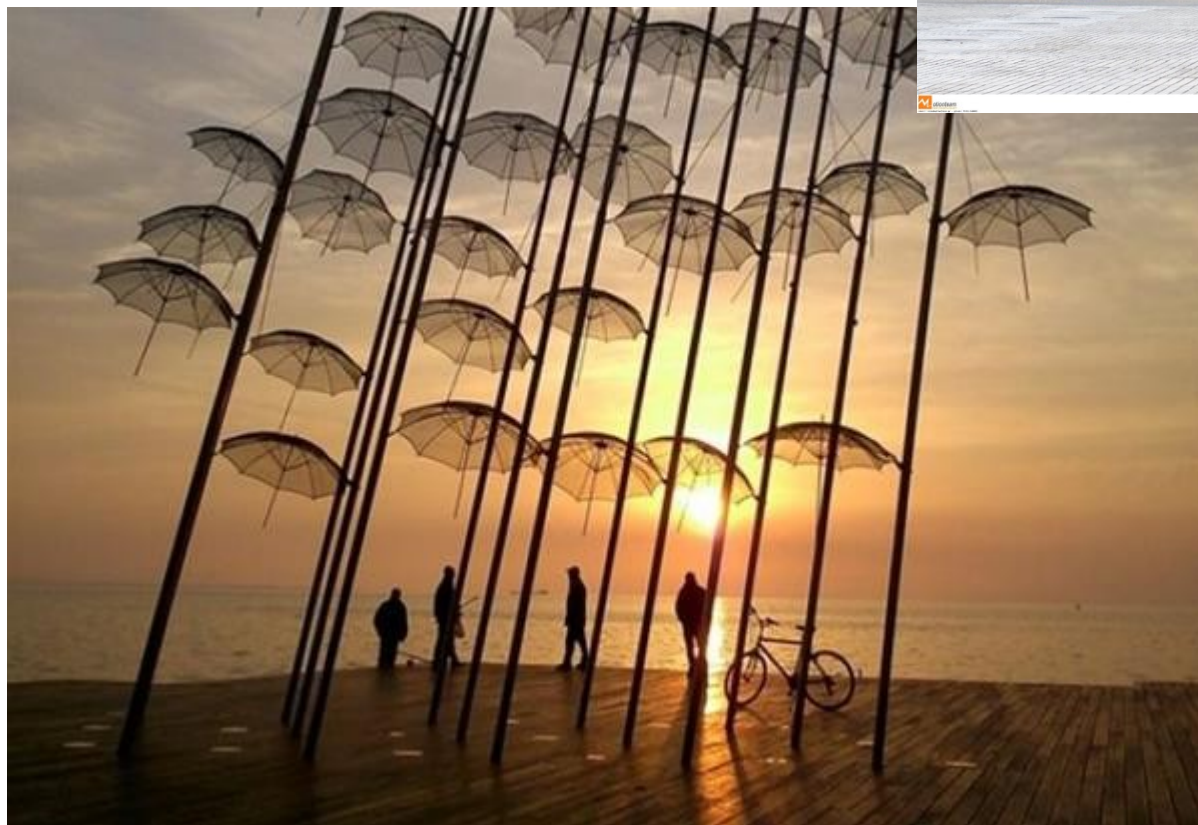
Telefonní věž (Πύργος του ΟΤΕ)

- 1970
- v prostorách veletrhů
- dnes využívá operátor Cosmote
- ve vrchní části známá „otáčecí“ restaurace SKYLINE Café-Bar

Deštníky (Ομπρέλες)

- Jorgos Zongolopoulos 1993
- r. 1997 umístěny v oblasti Nea Paralia
- poblíž **socha Alexandra Makedonského** z r. 1973

Archeologické muzeum města Soluně

- jedno z největších řeckých muzeí
- exponáty z historie Makedonie
- významné sbírky, např. zlatých předmětů z makedonských hrobů

Kratér z Derveni, kolem 334 př. n. l.

Zlatý myrtový věnec, Derveni (Lété), 350 – 325 př. n. l.

Byzantské muzeum v Soluni

- otevřeno r. 1994
- exponáty od raně křesťanského období – pobyzantské období

Kavala

- východní Makedonie, asi 153 km východně od Soluně
- asi 60 000 obyvatel
- velký přístav, mezinárodní letiště

Καβάλα

Starověk – název **Neapolis**

- via Egnatia, moře, hora Pangeo (zlato) > rychlý rozkvět
- 49 př. n. l. příjezd apoštola Pavla – první evropské město, kde bylo hlásáno křesťanství

Pangeo

- od 7. st. název **Christupolis**
- Osmany město dobyto r. 1425
- v 16. st. postaven akvadukt v místě starého římského
- přelom 19. a 20. st. – Kavala nejdůležitějším městem na Balkánu pro obchod s tabákem

Imaret

- jedna z nejdůležitějších staveb osmanských měst – stravování a ubytování pro pocestné
- Imaret v Kavale – soubor veřejných budov (včetně školy pro chlapce)
- stavba dokončena r. 1823 (dostavby 1863)
- od r. 2001 rekonstrukce, od r. 2004 funguje jako památka a současně hotel

přístav apoštola Pavla

Edessa

Έδεσσα

- malé, ale velmi staré město
- počet obyvatel: asi 18 000
- známá svými vodopády (16), vznikly vlivem zemětřesení z r. 1395, které mělo katastrofický dopad na město
- založena již r. 814 př. n. l., první hlavní město makedonského království
- v raném středověku název změněn na „Vodena“ (usazování Slovanů)
- Makedonie součást řeckého státu > opět Edessa

Pěší zóna v centru města vybudovaná r. 2008

Muzeum vody

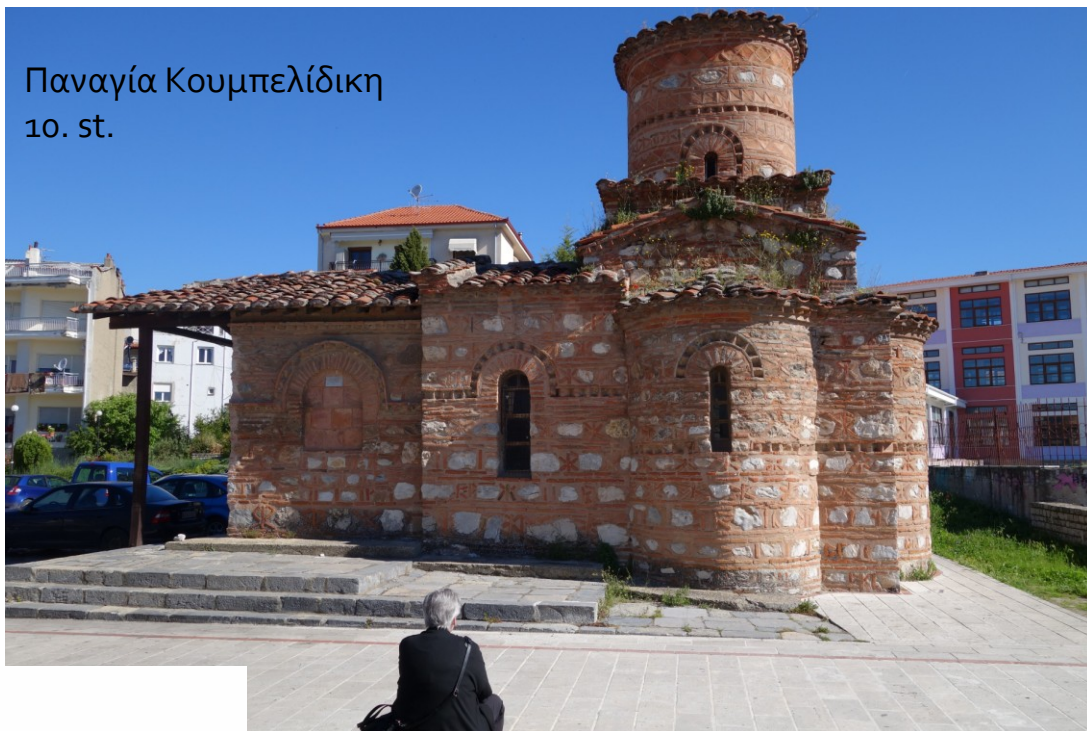
Kastoria

Καστοριά

- město postavené ve výšce 703 m nad mořem mezi vrcholy Grammos a Vitsi, na poloostrově v jezeře Orestiada
- asi 20 000 obyvatel
- Grammos a Vitsi - občanská válka

Významný počet byzantských
ramátek – kostelů (asi 80)

Παναγία Κουμπελίδικη
10. st.

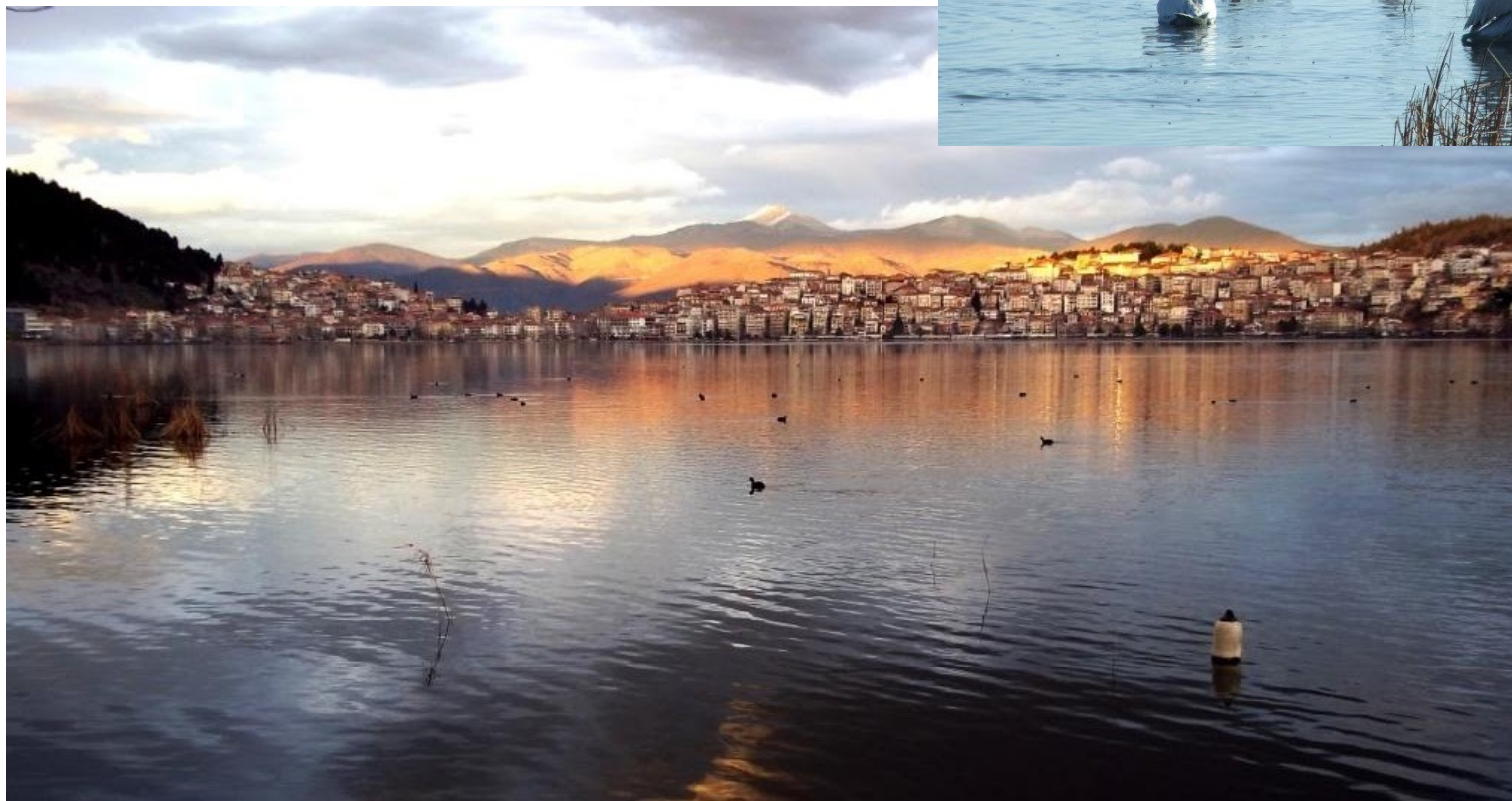

Άγιοι Ανάργυροι
11. st.

Jezero Orestiada

Λίμνη Ορεστιάδα, Λίμνη της Κατοριάς

- 28 km²
- v zimě asi na 2 týdny zamrzá
- asi 200 druhů ptáků

Významné antické památky v Makedonii

Amfipolis

Αμφίπολη

- založena r. 438/7 př. n. l jako kolonie Athéňanů (Periklés, strategická poloha při ústí Strymonu, Pangeo)
- jedno z nejvýznamnějších měst makedonského království
- velký rozkvět v době římské (via Egnatia) – hospodářské a kulturní centrum oblasti
- archeologický výzkum – hradby, chrámy, domy s mozaikovou výzdobou, bazilika z raně křesťanského období... (archeologická muzea Amfipole a Kavaly)

- v r. 2012 objeven makedonský kupolový hrob z doby po smrti Alexandra makedonského
- pahorek Kasta
- dlouholeté spory ohledně pohřbené osoby

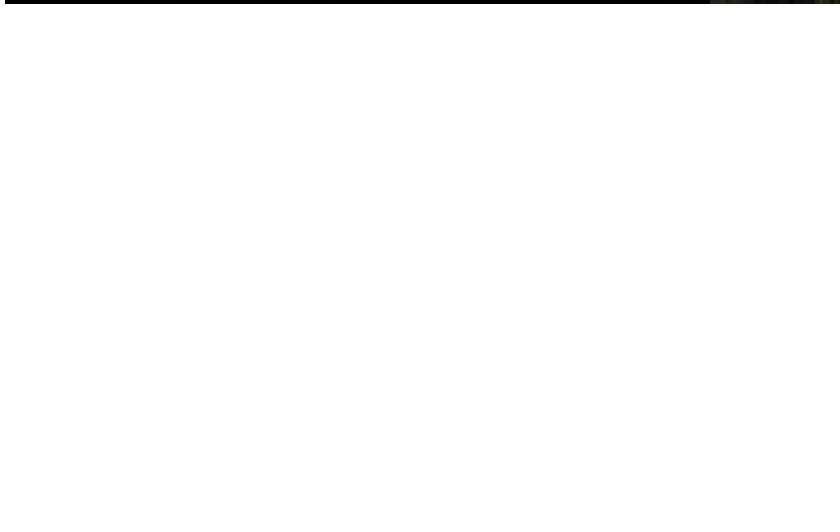
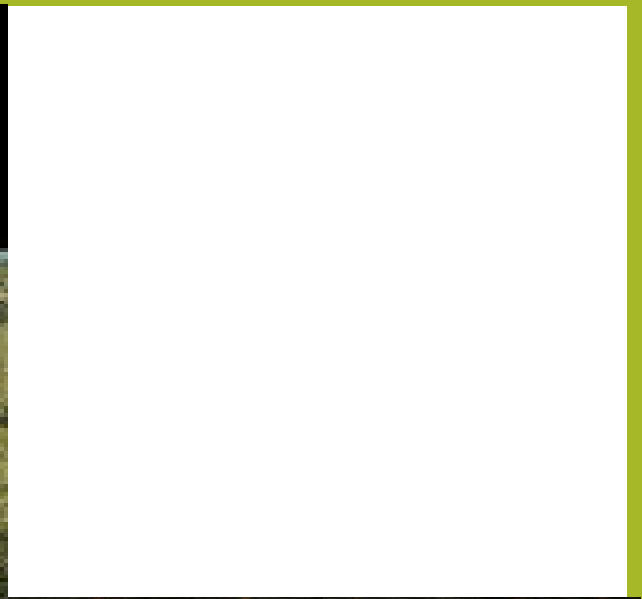
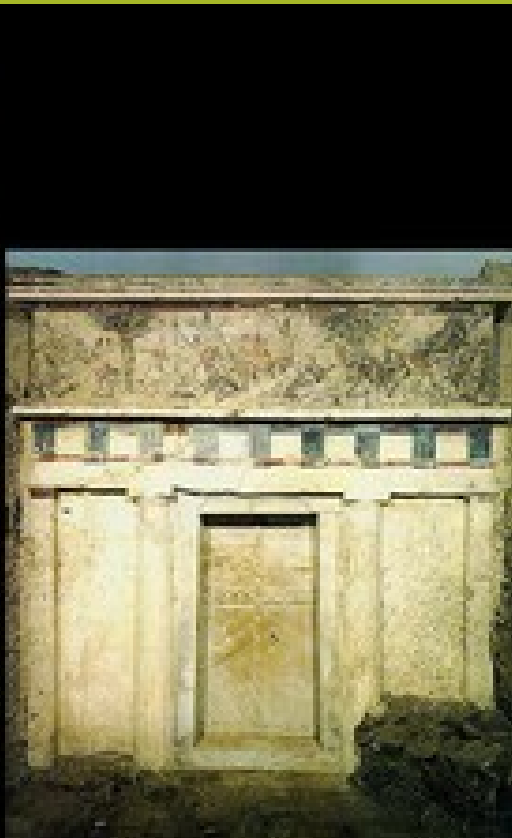
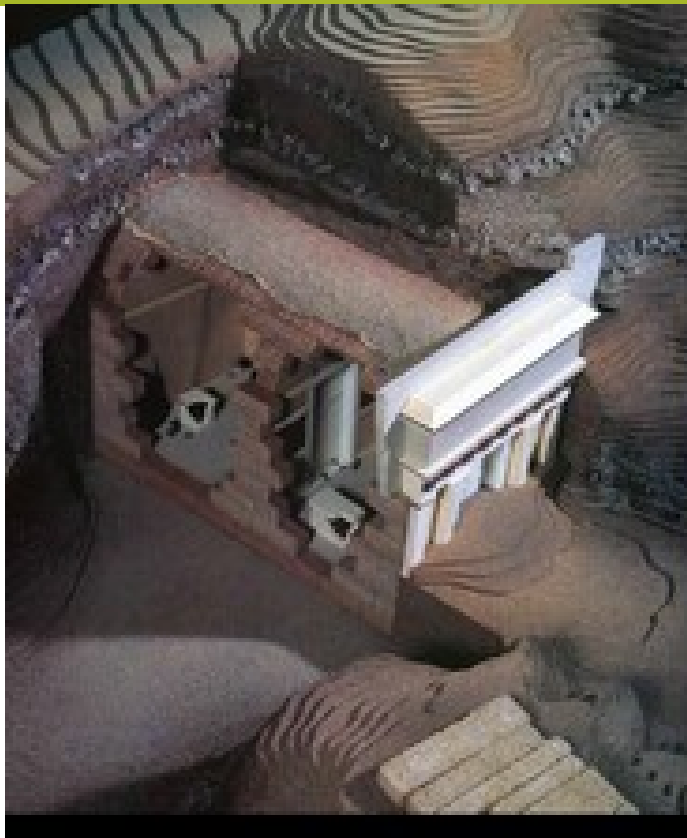

Vergina

Βεργίνα

- starší hlavní město makedonského království (Aigai)
- palác
- r. 1976 objev hrobu Filipa II. (Manolis Andronikos), jeden z nejvýznamnějších archeologických objevů na území Řecka
- bohatá pohřební výbava

Larnax a královský věnec,
Muzeum ve Vergině

„Persefonina hrobka“, freska *Únos Persefony*

nález

